

بسمه تعالی

نام و نام خانوادگی:	آموزش و پرورش ناحیه ۵ مشهد آموزشگاه متوسطه: دبیرستان دخترانه امام رضا (ع) - واحد یک سوالات امتحانی درس: علوم و فنون ۳			تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۱۰/۲۳ مهر مدرسه:
نام دبیر یا طراح: کوچکی	کلاس: ۱۳۷۱	تعداد سوال: ۲۲	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه
ساعت شروع: ۸ صبح	شماره صندلی:	پایه: دوازدهم انسانی	شماره دانش آموزی:	نوبت اول صبح ☒

سوال	سوالات علوم و فنون ۳	بارم								
الف	تاریخ ادبیات (۲ نمره) ۱-هریک از ویژگی های شعری زیر مربوط به کدام شاعر دوره بیداری است؟ الف) شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن بود در روزنامه «نسیم شمال» به چاپ می رسید. ب) علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن ، از مسایل روز جامعه نیز آگاهی داشت. او هم در تحقیق و تدریس در دانشگاه در حوزه سیاست با زبانی حماسی شعر می سرود.	۵/								
	۲-جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. الف)محدوده دوره بازگشت از تا آغاز است . ب)دردوره بیداری به ویژه شعر برای آن که با توده مردم ارتباط برقرار کند، زبان را برگزید.	۷۵/								
	۳-در جدول زیر نام هر اثر را به پدید آورنده آن وصل کنید در ردیف دوم یک مورد اضافی است.	۷۵/								
	<table><tr><td>سه تابلوی مریم</td><td>دهخدا</td></tr><tr><td>شمس الدین و قمر</td><td>میرزا حسن خان بدیع</td></tr><tr><td>امثال و حکم</td><td>میر زاده عشقی</td></tr><tr><td></td><td>قائم مقام فراهانی</td></tr></table>	سه تابلوی مریم	دهخدا	شمس الدین و قمر	میرزا حسن خان بدیع	امثال و حکم	میر زاده عشقی		قائم مقام فراهانی	
سه تابلوی مریم	دهخدا									
شمس الدین و قمر	میرزا حسن خان بدیع									
امثال و حکم	میر زاده عشقی									
	قائم مقام فراهانی									
ب)	سبک شناسی (۲ نمره) ۴-به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستانهای دوران مشروطه چیست؟ ب)یکی از دلایل کم توجهی شاعران دوره مشروطه به کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی را بنویسید.	۵/								
	۵-درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) در نثر دوره بیداری در ساختار و ترکیب دستوری کلام، جمله ها درست تر و با طبیعت زبان هماهنگ تر است ب) شاعران دوره مشروطه کلی نگر بودند و به مسایلی که با ساخت فرهنگ ما هماهنگ بود، توجه داشتند	۵/								
	۶-منظور از وطن در شعر دوره بیداری چیست ؟	۵/								

۵/۰ ۵/۰ ۱/۵ ۵/۰ ۲/۲۵ ۷۵/۰	موسیقی شعر (۶ نمره) ۷- با توجه به جمله های زیر مورد درست را از داخل پرانتز انتخاب کنید. الف) در مصراع «راستی آموز بسی جو فروش» شاعر از اختیار زبانی (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) استفاده کرده است. ب) با توجه به علامت هجایی رکن « پیش آمدن » « - - U - » شاعر از اختیار زبانی (حذف همزه - تغییر کمیت مصوت ها) استفاده کرده است. ۸- کدام بیت وزن نا همسان دارد آن را مشخص کنید. الف) دلم سر به هامون رها می پسندد / سرم بالش از صخره ها می پسندد ب) ماه فرو ماند از جمال محمد / سرو نباشد به اعتدال محمد ۹- پس از تقطیع هجایی و تعیین وزن بیت زیر، اختیارات زبانی به کار رفته در آن را بنویسید. بر همه اهل جهان سید و سرور علی است / در ره دین خدا، هادی و رهبر علی است ۱۰- مصوت بلند «ی» در چه صورت همیشه کوتاه و مصوت بلند «و» در چه صورت همیشه بلند تلفظ می شود؟ ۱۱- بیت زیر را تقطیع کنید و وزن آن را بنویسید و اختیارات زبانی آن را مشخص کنید. پس سوی کاری فرستاد آن دگر / تا از این دیگر شود او باخبر ۱۲- تقطیع مثال های زیر به صورتی که بین کمانک تقطیع شده است با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد ؟ نه سبو پیدا (- - - U -) سر کش و خونی (- - - U -) بهبانه (- - U)	(ج)
۵/۰ ۷۵/۰	زیبا شناسی (۶ نمره) ۱۳- در زیر بیت آرایه تضمین را مشخص کنید؛ حافظ از شعر کدام شاعر تضمین کرده ؟ خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آیدهمی ۱۴- با توجه به بیت به سؤال های زیر پاسخ دهید. فرو رفت و بر رفت روز نبرد / به ماهی نم خون و بر ماه گرد روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می ریزد ان زر می زند الف) نوع لف و نشر را در بیت اول مشخص کنید. ب) در بیت دوم لف ۱ و نشر ۲ را مشخص کنید.	د

۷۵/.	۱۵- در کدام یک از بیت های زیر آرایه «متناقض نما» دیده میشود؟ دلیل تشخیص خود را بنویسید. الف) زکوی یار می آید نسیم باد نروزی / از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل بر افروزی ب) دل و کشورت جمع و معمور باد / ز ملکت پراکندگی دور باد								
۷۵/.	۱۶- با توجه به جدول هر آرایه را به توضیح آن وصل کنید در ستون دوم یک مورد اضافی است. <table border="1"> <tr> <td>گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه</td><td>تناسب</td></tr> <tr> <td>واژه هایی که با هم ارتباط معنایی غیر از تضاد داشته باشند</td><td>طباق</td></tr> <tr> <td>شاعر با این آرایه آگاهی خود را از موضوعات مختلف نشان می دهد</td><td>تلمیح</td></tr> <tr> <td></td><td>تضمین</td></tr> </table>	گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه	تناسب	واژه هایی که با هم ارتباط معنایی غیر از تضاد داشته باشند	طباق	شاعر با این آرایه آگاهی خود را از موضوعات مختلف نشان می دهد	تلمیح		تضمین
گنجاندن یک مفهوم بلند در سخنی کوتاه	تناسب								
واژه هایی که با هم ارتباط معنایی غیر از تضاد داشته باشند	طباق								
شاعر با این آرایه آگاهی خود را از موضوعات مختلف نشان می دهد	تلمیح								
	تضمین								
۱	۱۷- در ابیات زیر کلمه هایی که زیر آن خط کشیده شده است چه آرایه ای دارا هستند. الف) بی تربیت آزادی و قانون نتوان داشت / <u>سعفی</u> نتوان خواند <u>نخوانده</u> <u>کلن</u> را ب) اینکه گاهی می زدم بر <u>آب</u> و <u>آتش</u> خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع								
۷۵/.	۱۸- در بیت زیر آرایه مراعات نظیر را بیابید . دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست / چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم								
۱/۵	۱۹- تلمیح به کار رفته در ابیات زیر را توضیح دهید. الف) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت / متحرم چه نامم شه ملک لا فتی را ب) خال مشکین که بدان عارض گندمگون است سرّ آن دانه که شد رهن آدم، با اوست								
۱/۲۵	تحلیل نظم و نثر (۴نمره) ۲۰- با توجه به متن به سوالات پاسخ دهید. «باری چه دردسر بدهم ؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت حالا که می بیند آن روی کار بالاست، دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرفها یادش رفته. تا یک فرآش قرمز پوش می بیند، دلش می تپد تا به یک ژاندارم چشمش می افتد، رنگش می پرد می گوید امان از همنشین بد» (دهخدا) الف) سه مورد از ویژگی های زبانی نثر دوره بیداری را بنویسید. ب) دو مورد از ویژگی های فکری متن بالا را بنویسید.								

از ملک ادب حکم گزاران همه رفتند / شو بار سفر بند که یاران همه رفتند
 آن گرد شتابنده که در دامن صحرا ست / گوید چه نشینی که سواران همه رفتند
 داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو / کز باغ جهان لاله عذاران همه رفتند
 افسوس که افسانه سرایان همه خفتند / اندوه که اندوه گساران همه رفتند
 یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران / تنها به قفس ماند هزاران همه رفتند

الف) دو ویژگی ادبی در شعر بیابید.
 ب) دو ویژگی فکری در شعر بیابید.

۲۲- با توجه به شعر به سوالات پاسخ دهید.

آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی
 در محیط طوفان ز ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی
 دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می توان تو را گفتن پیشوای آزادی
 فرخی ز جان و دل می کند در این محفل / دل نثار استقلال جان فدای آزادی

الف) نام دو مورد از شاخص ترین درون مایه های شعر دوره بیداری را بنویسید.
 ب) قسمت خط کشید شده چه آرایه ای دارد؟

۷۵/.

نام و نام خانوادگی مصحح/دبیر		نمره نهایی پس از رسیدگی به اعتراضات		نام و نام خانوادگی مصحح/دبیر	
با عدد	با حروف	با عدد	با حروف	با عدد	با حروف
امضاء :		امضاء :		امضاء :	

بسمه تعالی

نام و نام خانوادگی:	آموزش و پرورش ناحیه ۵ مشهد آموزشگاه متوسطه: دبیرستان دخترانه امام رضا (ع) - واحد یک سوالات امتحانی درس:			تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۱۰/۰ مهر مدرسه:
نام دبیر یا طراح:	کلاس:	تعداد سوال:	تعداد صفحه:	مدت امتحان:
ساعت شروع: ۸ صبح	شماره صندلی:	پایه:	شماره دانش آموزی:	نوبت اول صبح ☒

سوال	پاسخنامه	بارم
۱	نسیم شمال - ملک الشعرا بهار	
۲	انقراض صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی شاه قاجار - زبان محاوره	
۳	عشقی - بدیع - دهخدا	
۴	روای سوم شخص با مخاطب سخن می گوید - به محتوی توجه نداشتند - تسلط بر ادبیات کهن نداشتن - به شتاب شعر می سرودند	
۵	درست - نادرست	
۶	سرزمینی با مشترکات قومی فرهنگی و زبانی	
۷	کوتاه تلفظ کردن مصوت کوتاه - حذف همزه	
۸	ب	
۹	اختیار زبانی بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (کسره اضافه) در هجاهای پنجم مصراع نخست و دوم ۲. اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای نهم مصراع دوم	
۱۰	در کلماتی مانند بیا و عامیانه در کلماتی تک هجایی مانند بو و رو و مو	
۱۱	فاعلاتن فاعلاتن فاعلن - کوتاه تلفظ کردن هجای بلند سو و بلند تلفظ کردن کسره اضافه	
۱۲	بلند کردن مصوت کوتاه - بلند تلفظ کردن واو عطف - بلند تلفظ کردن های بیان حرکت	
۱۳	مصرع دوم - شعر رودکی	
۱۴	مرتب - روی - زر می زند	
۱۵	بیت اول زیرا با باد نمی توان چراغ را روشن کرد	
۱۶	تلمیح تناسب تضمین	
۱۷	تضمین - تضاد	

۱۸	دست - سر پا	
۱۹	اشاره به حدیث لا فتی الی غلی - داستان آفرینش انسان	
۲۰	الف(زبانی: زبان نثر ساده و قابل فهم است. - جملهها کوتاه - در ساختار و ترکیب دستوری کلام، جملهها در ستر و با طبیعت زبان هماهنگتر میشود. - بهره‌گرفتن از واژه‌های غربی مانند: ژاندارم - کاهش عبارتهای وصفی دور و دراز اصطلاحات عامیانه و ترکیبات کنایی مردمی نزدیک به زبان کوچه و بازار در نثر به کار رفته است. (ذکر سه مورد) ۷۵/۰ ص ۶۵ ب) فکری: دهخدا با هوشیاری با زبان طنز و تمسخر به جنگ با مفاسد اجتماعی زمان خود می‌رود و از تجددخواهی، نوگرایی، آزادیطلبی با هدف تأثیرپذیری بر عامه مردم سخن می‌گوید. اثرش نوعی نقد اجتماعی و طنز سیاسی به شمار می‌رود. (ذکر دو مورد)	
۲۱	برخی آرایه‌های به‌کاررفته در حیطه بیان عبارتند از: بار سفر بستن، کنایه از آماده حرکت شدن / در ترکیب «گرد شتابنده» استعاره مکنیه وجود دارد و میتوان آن را اضافه استعاری نامید. / داغ: استعاره از سیاهی وسط گل لاله است؛ داغ است دل لاله: کنایه از عزادار بودن لاله است. / لاله‌عذاران: تشبیه؛ کسانی که عذار (چهره) آنان مانند لاله زیباست. / در ترکیب دل لاله، استعاره مکنیه وجود دارد و یک ترکیب استعاریست. / در واژه «سرو» نیز استعاره مکنیه (= تشخیص) وجود دارد. / باغ جهان یک ترکیب (اضافه) تشبیهیست. / مرغ گرفتار: استعاره مصرحه از انسان اسیر / گلشن: استعاره مصرحه از دنیا / هزاران به معنی بلبلان: استعاره مصرحه از انسانهای آزادیخواه / خونبار: کنایه از غم فراوان / چون ابر بهاران همه رفتند: تشبیه رفتن آدمها به رفتن ابر بهاری برخی آرایه‌های حیطه بدیع: در بیت سوم حسن تعلیل (ذکر دلیل ادبی) وجود دارد زیرا برای حالت طبیعی گل لاله و سرو دلیلی غیرعلمی (ادبی) آورده‌است که صرفاً از دید زیباشناسی قابل‌توجیه است. / خفتن: کنایه از مردن / تکرار واژه اندوه در قلمروی واژه‌اراییست. / حروف ر و س در برخی ابیات، واج‌ارایی (موسیقی حروف) ایجاد کرده‌اند که بر غنای موسیقایی شعر افزوده‌است. شعر در محور افقی و در هر بیت، برای تصویرسازی از آرایه مراعات‌نظیر و تناسب‌های واژگانی بهره می‌برد؛ گروه کلماتی از جمله «گرد - دامن - سواران»، «لاله - سرو - باغ» و «مرغ - گلشن - قفس - هزار» از آن دسته‌اند. تحلیل شعر ملک‌الشعراى بهار در قلمروی فکری شعر در یک فضای غم‌گرایانه سروده شده‌است. به اعتقاد شاعر، انسانهای خوب و شایسته همه از دنیا رفتند، ایران (وطن شاعر)، خالی از افراد لایق شده و این مسأله اندوه شاعر را برانگیخته‌است. شاعر در نبود همراهان پیرامون خود، احساس تنهایی و ناامیدی میکند و او نیز راه‌هایی را در رفتن و ترک دنیا میداند. شعر یک در لایه معنایی دیگر، بیاعتباری دنیا را نیز تداعی میکند	
۲۲	آزادی - وطن - قانون - توجه به مردم - دانش ها و فنون جدید - کنایه	

	(موفق باشید.)	